

וישב חט"ו שיחה ג'

"ויבא שכמה" הוא בסוף הפסוק כי הוא ענין עיקרי, ולכן מפרש רש"י ששכם הוא מקום מוכן לפרעניות בשייכות למכירת יוסף (ולכן מקדים "שם קלקלו השבטים", כי הפרעניות דשכם הוא בשייכות למכירת יוסף).

על הפסוק (לז, יד) "ויבא שכמה" מפרש רש"י: "מקום מוכן לפרעניות שם קלקלו השבטים שם עינו את דינה שם נחלקה מלכות בית דוד שנאמר וילך רחבעם שכמה".

צריך להבין: (א) מהו הקושי בפסוק זה בפשוטו של מקרא. (ב) לכאורה ה' צריך לכתוב "שם עינו את דינה" בהתחלה, כסדר המאורעות. (ג) במדרש איתא "שם מכרו את יוסף", וצריך להבין הטעם שרש"י משנה ל"שם קלקלו השבטים".

והביאור: הפסוק "ויאמר לו גו' וישלחו גו'" מסתיים ב"ויבא שכמה", ומזה ש"ויבא שכמה" הוא בסוף הפסוק משמע שהוא ענין עיקרי. ולכאורה "ויבא שכמה" הוא רק פרט דהרי מכירת יוסף היה בדותן. ולכן מפרש רש"י "שם קלקלו השבטים". שאף שהמכירה בפועל היה בדותן, מ"מ ההכנה וההתחלה דהפרעניות ה' בשכם.

והנה רש"י רוצה לפרש ששכם אינו מקום לפרעניות בכלל (דהרי בשכם ה' ג"כ ענינים טובים, כריתת ברית על התורה ועוד) ורק ששם ה' מקום מוכן לפרעניות בשייכות למכירת יוסף. ולכן משנה מסדר המאורעות ומביא בהתחלה "שם קלקלו השבטים", כדי לרמז שזה מקום מוכן לפרעניות דוקא בשייכות לקלקול השבטים.

והנה, רש"י פירש שיוסף ה' מגיד לאביו ש"היו אוכלין אבר מן החי ומזלזלין בבני השפחות לקרותן עבדים וחשודים על העריות ובשלשתן לקה אבר מן החי וישחטו גו' ועל דבה לעבד נמכר גו' ועל העריות ותשא וגו'". והנה, מפני שאמר ש"לא נזהרו באבר מן החי", שהוא ענין שפיכות דמים ה"ז מקום מוכן לפרעניות בשייכות ל"וישחטו". ו"חשודין על העריות" קשור ל"עינו את דינה". "ומזלזלין כו' לקרותם עבדים" קשור עם "נחלקה מלכות בית דוד" (שהו"ע הזלזול וחלישות דמלכות בית דוד).